

Rzeszów, 31.10.2023 r

Recenzja pracy doktorskiej mgr położ. Jakuba Pietrzaka
pt. „Farmakologiczne i nefarmakologiczne sposoby łagodzenia bólu
porodowego. Analiza poziomu wiedzy, skuteczności i satysfakcji ze
stosowanych metod wśród kobiet po przebytych porodzie”

Przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska składa się z 11 rozdziałów.

Pierwszymi z nich są wykaz publikacji i spis doniesień zjazdowych. Zestawiając kalendarium i treść tych pozycji daje się zauważyć konsekwentny udział Doktoranta w opracowaniu zagadnień związanych z tematyką pracy obejmujący okres od 2018 do 2023 roku. Widać również ich ewolucję od prac poglądowych po prace badawcze.

Następnymi rozdziałami są streszczenia w języku polskim i angielskim. Te bardzo szerokie rozdziały przedstawiają cele badawcze rozprawy. Stanowią je kolejno: przegląd literatury, wpływ metod łagodzenia bólu na sposób ukończenia porodu, ocena skuteczności tych metod, czynniki determinujące wybór metody przez kobiety i ich wiedza na temat metod łagodzenia bólu porodowego. W Materiale i Metodyce opisanych w Streszczeniu wymieniono rodzaje zastosowanych badań w tym przeglądy oparte na danych z sieci PubMed, Web of Science i Cochrane. Innym rodzajem badań były szerokie badania ankietowe. We wnioskach zawartych w streszczeniach znalazła się dość oczywista konstatacja, że lepsza kontrola bólu porodowego jest w szpitalach o wyższym stopniu referencyjności. Innym wnioskiem jest stwierdzenie, że na rodzaj i częstość znieczulenia wpływają preferencje rodzącej. Autor przytacza szeroko rozpowszechniony i zalecany przez WHO pogląd, że znieczulenie zewnątrzoponowe jest złotym standardem znieczulenia bólu porodowego. Moim zdaniem jest to najbardziej skuteczny i radykalny środek walki z bólem porodowym. W pracy znalazła się

informacja o różnym udziale tej metody w krajach wysoko rozwiniętych od 10 do 64% porodów. We wnioskach streszczenia znalazła się również niezwykle pochlebna samoocena, że „nasze badania stanowią cenny i wartościowy wkład do dalszych działań mających na celu opracowanie najbardziej skutecznych strategii łagodzenia bólu porodowego”.

Następny rozdział zatytułowany Wprowadzenie oceniłam pod kątem tego w jakim stopniu stanowi on uzasadnienie celów pracy. Rozdział ten jest napisany z dużą starannością i wykorzystaniem wszystkich aktualnych źródeł. Gdy wczytuję się w dane krajowe i zagraniczne po raz kolejny dochodzę do przekonania, że znieczulenie zewnątrzoponowe nie jest w pełni złotym standardem walki z bólem porodowym ale najbardziej radykalną metodą wyłączającą odczuwanie bólu, przynoszącym jednak pewne skutki uboczne i powikłania. Przyznaję, że Autor uwzględniał informacje o powyższych w swym wprowadzeniu. Rozdział ten kończą uwagi dotyczące wiedzy kobiet na temat łagodzenia bólu porodowego. Znalazły się tu dane z badań polskich i zagranicznych dotyczące metod znieczulenia porodu. Zwraca uwagę informacja, że aż 70,6% ankietowanych uznało niefarmakologiczne metody za bezpieczniejsze.

W celach pracy można wyróżnić trzy grupy. Pierwszą z nich jest przegląd metod znieczulenia porodu. Druga oparta o dane z publikacji Nr 3 jest podstawą czterech ocen: poziomu natężenia bólu porodowego po zastosowaniu znieczulenia, wpływu czynników socjo-demograficznych na wybór metody łagodzenia bólu, wpływu referencyjności szpitala i czynników predykcyjnych satysfakcji z zastosowanych metod. Trzecią grupą celów pracy jest oparta głównie na pracy Nr 4 i dotyczy oceny wiedzy kobiet o metodach łagodzenia bólu porodowego, analizie czynników wpływających na ten poziom i referowanych przez kobiety źródłach ich wiedzy na temat łagodzenia bólu porodowego.

Siódmym rozdziałem rozprawy jest omówienie publikacji wchodzących w jej skład. Zamieszczono w nim dane bibliometryczne, informacje o uzyskaniu zgody Komisji Bioetycznej. Przedstawiono tutaj także streszczenia wszystkich prac z określeniem wkładu Doktoranta. Moją uwagę zwróciło zastosowanie w pracach poglądowych flow chart, które dokumentują warsztat selekcji prac.

Ósmym rozdziałem jest Podsumowanie całości rozprawy. Jest ono krótkim esejem podsumowującym dane z omówionych prac. Autor wykazał się dobrą umiejętnością ich syntezy. Rozdział ten kończy dziesięć wniosków rekapitułujących wnioski z wszystkich prac. Wnioski kończy apel o popularyzację edukacji przedporodowej, korzystanie z wiarygodnych

źródeł i ewentualne zbudowanie centralnego krajowego zbioru wiedzy na temat metod łagodzenia bólu porodowego.

W dziewiątym rozdziale jest piśmiennictwo obejmujące 55 pozycji, w tym zdecydowana większość aktualnych.

W dziesiątym rozdziale Doktorant zamieszcza in extenso wszystkie prace ujęte w treści rozprawy. Rozprawę kończą oświadczenia współautorów o ich udziale w przygotowaniu i napisaniu prac zawartych w rozprawie.

W zakończeniu mojej recenzji chciałabym zwrócić uwagę na kilka aspektów:

1. Łagodzenie bólu porodowego jest dyżurnym tematem wielu prac licencjackich i magisterskich. Zaslugą Doktoranta jest przedstawienie tego tematu w sposób nowatorski i szeroki zasługujący na nazwanie jego rozważań rozprawą doktorską
2. Przedłożona rozprawa dowodzi długotrwałej i zaangażowanej pracy Doktoranta nad jej tematyką
3. Specjalną zasługą Doktoranta jest przedstawienie wyników badań nad bólem porodowym, które w zasadzie nadaje się do opracowania typu jakościowego, metodami ilościowymi opierającymi się w części na metodach półilościowych jak np. skala Likerta
4. Rozprawa ma bardzo staranną oprawę lingwistyczną chociaż Autor nie ustrzegł się drobnych błędów np. na stronie 21 „wiele badań ukazuje większość skuteczność TENS” zamiast większą skuteczność, „pomóc kobietom w opracowaniu strategii” chyba kobiety nie opracowują strategii; „negatywne emocje podczas porodu mogą prowadzić do lęku przed porodem a nawet uniemożliwić kobietom ponowne zajście w ciążę” chyba odwozić od decyzji o ponownym zajściu w ciążę. W rycinie 1 na stronie 19 nieprawidłowo zamieszczono tytuły metody farmakologiczne i niefarmakologiczne.

Te bardzo drobne i nieliczne błędy nie wpływają na moją pozytywną ocenę pracy. Pozwala mi ona na postawienie wniosku, że rozprawa doktorska mgr położ. Jakuba Pietrzaka spełnia wszystkie wymagania określone w art. 187 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz.478 ze zm.). Zatem wnoszę do Rady Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Joanna Skręt-Magięto

